

cvetó, se edin od drugiga popraší, in takó edin drugiga spačí, de iz takiga semena sami spački zrastejo. Kdor tedej dobro seme pridobiti hoče, ta mora take kocene ali sajenice delječ eno od drugih posaditi, de se ob času cvetja edin od drugiga ne popraší. Če pa kdo nima velikiga prostora, de bi vsako delječ narazen posadil, ta naj saj za en sežen (za eno klaftro) vmes med eno in drugo sorto graha nasadí, in kér grah na kolih in velik zraste, nemore prah od ene sorte na drugo preleteti, ter se med graham zgubi. — Če se tedej dobro seme pridobi in poseje, se bo tudi dober sad pridelal, ki bo kmetovavcu veliko vergel ali zalegel, kér se dobra reč ali dober sad lahko in dražji prodá, kakor slab sad.

3) Kjer so njive v takih krajih, de pri povodnji voda do njih pride, in na njih stoji, tam se morajo široki in visoki ogoni ali kraji ali zlogi delati, kakor so v nekterih takih krajih iz 20 do 25 brazd narejeni, in visoko zaorani, de se lahko voda z njih oceja, in voda jih nemore tako lahko pretergati kakor vozke; pa tudi prekopi ali grabni naj se naredijo, de se laglej voda oceja. Tudi na drugih krajih, kjer je mogoče, naj se široki ogoni ali kraji delajo, de se na njih več pridelá, kér pri vozkih krajih je veliko razorov ali jamčev, v kterih nič ne zraste, kér voda vse zaduší, ali pa zavolj slabe in terde zemlje vsaka reč majhna zraste, kakor se večkrat vidi, de na vozkih krajih samo po verhu, ko šetine na herbtu svín, žito zraste, v razorih ali jamčih pa ga nič ni. Tukaj postavim en izgled. Ko je gosp. fajmošter J. K. v C— bil prišel, je začel široke kraje ali ogone po svojih njivah orati, ali drugi kmetje, ki so bili navajeni le vozke kraje ali ogone komaj na 4, ali 5 brazd delati, so rekli: „to ne bo nič pri nas zdalo, pri nas ni grunt za tó“ i. t. d. Ali komej je to 2 ali 3 léta terpelo, so že začeli gosp. fajmoštra posnemati, in široke kraje orati, kér so vidili, de se na njih več pridelá, in zdaj je ravno tisti grunt dober za široke kraje, kakor so ga popred na vozke kraje orali. Nekteri kmetovavci sami nič ne poskusijo, dokler pri kterim drugim ne vidijo. Zató je dobro, če kdo kaj noviga in boljšiga vé, naj začne skušati in kmetovavce podučiti, de se kaj boljšiga navadijo.

(Dalje sledí.)

Svila (žida) in kupčija z njo.

Našim kmetovavcam nekoliko pokazati, kakó imenitna je reja murbinih dreves in sviloprejk, jih hočemo enmalo po svetu peljati in jim povedati, koliko si ena in druga dežela s tem pridelkam dobička in denarja privabi. Ne moremo sicer reči, de tudi naši kraji bi ravno tako bogate pridelke dali — to pa stavimo, kar kdo hoče, de posebno Dolenska stran bi si lahko veliko pomôgla, ko bi se kmetovavci práv pridno in na debelo murbe- in židoreje poprijeli, če bi tudi vinorejo sémtertjé opustili.

1) Nar več sirove svile po kupčii pride iz Azije. Kitajska svila, posebno tista, ki pride iz Nankinga in Trohekianga, prekosí vse druge pleména. Z njo kupčujejo Angleži in severni Amerikanci, ter jo večidel v francozke fabrike poprodajo.

Tudi Evropejci, kjer se je od léta do léta več v razne obleke podela, so jo jeli sémtertjé z velikim dobičkam pridelovati. V tém pridelovanji so pa vender le Francozi prvi; pri njih je že več kot v 20 kantoni murbeno drevó zasajeno, in Lahi, posebno na Lombarškem, bogatijo in po svilnim pridelovanji in kupčii veliko dobičkov v deželo privabijo.

Na Lombarškem ima pri pridelovanji in zboljšanju svile grof Dandolo nar večí zasluge, prizadeval si je, kolikor je mogel, pridelovanje svile na višji stopnjo povzdigniti, de bi več obresti dajala. Lahi pridelujejo nar boljši svilo okoli Briance, na Bergamaškem,

Brešijanskim, okoli Kome in Varese; pogostama se v téh krajih motavilnice narajmajo, kjer se svila iz kokonov ali židnih mešičkov mota ali snova. Kmetje svilo iz kokonov sami izmotajo, ali pa kokone skupovavcam prodajo, kteri jih v večí motavilnice nesó in jih dajo tukej zmotati in osnovati. Motavci so v nekterih krajih posebni ljudjé, kteri manjši motavilnice obiskujejo in ondi celi pridelk eniga léta zmotajo. Nar imenitniši svilni motavci in predivci na Laškem so: v Komi, Milani, Beluni, Bergami, Kremoni, Bufalori in Varese.

2) V sedanjih časih se na Beneškem kmetje svilniga pridelovanja nar bolj deržé in jim tudi nar več dobička prinese. V srednji létini pridelajo okoli 3 do 4 milijonov funtov kokonov, iz kterih namotajo 250,000 do 350,000 funtov srove svile. Svilo, ktero okoli Belune proti tiroljski „Sugani“ pridelajo, zavoljo lahkote veliko obrajtajo, in jo radi za tanjke svilnate reči porabijo. Svilo iz Furlanije štejejo pa v drugi red; Vičenska je dobra za žamet in atlas; Palezinška pa za močne in težke priprave; Veroneško in tisto, ki jo na bregovih Agide in Gardškiga jezera pridelujejo, večidel pasarji zavoljo njeterdnobe in teže v razne trakove in pasove porabijo. Svila, ktero Konelijanci, Bazanci in Pordenonci pridelujejo, je tudi veliko obrajtana.

Svile so v Lombarško-Beneškem kraljestvu v zadnjih 30 létih skorej na pol več pridelali, kakor poprej; in sicer v létu 1800: 1.800,000 funtov; v létu 1805: 2.200,000 funtov; v létu 1810: 2.600,000 funtov; v létu 1815: 2.900,000 funtov; v létu 1820: 3.340,000 funtov; v létu 1825: 3.500,000 funtov; v létu 1830: 4.300,000 funtov; v létu 1835: 4.500,000 funtov; v létu 1840: 4.630,000 funtov.

Veliko laških kmetovavcov terdi, de se je v poslednjih létih še več svile pridelalo, kakor smo tukej povedali.

Lahi pa ne pridelujejo samo več, ampak tudi veliko boljši svile, kakor so je pred nekterimi léti pridelovali; tode so vender le v ti reči še veliko za Francozi. Laški svilopridelovavci so večí del kmetje, kteri se še starih še g močno deržé in se nočejo zboljšanju novih časov ukloniti, temuč vedno pri svoji stari termi ostanejo. Ravno takó, kakor pri pridelovanji svile je tudi pri veliko družih rečéh, stara navada nar večí overik v napredovanji in izobraženji kmetijskih reči; ta globoko ukoreninjena narodna navada je kriva, de so kmetijski ljudjé pri svojih opravkih še dan današnji na takó nizki stopnji, zató kér jim ni mar v mladosti z njimi soznaniti se. Pri vsakim zboljšanju se mora človek z velikimi rečmi vojskovati, predin kaj koristniga h koristi pripravi.

Kér se je pa na svétu toliko reči po novi ustavi, s ktero so nas presvitli Cesar Ferdinand I. sušca mesca p. l. oblagodarili, spreobrnili, se morate tudi vi dragi svilopridelovavci, kar je moč, spreobrniti in stare neukretne navade stariga kopita popustiti in se novih koristniših poprijeti; berite od novih znajdeb in skušin v kmetijstvu in pogovarjajte se radi od njih, in gotovo v kratkim času se boste od boljših létin prepričali. Ne ostanite pri starih navadah uniga neumneža, ki pravi: moj oče so ravno takó delali, in práv dobro se jim je vedlo; zakaj bi se le jez družiga učil? in ni jim ga kruha manjkalo nikdar! — Tvoj oče so bili pa zadovoljni z domačim suknam — tvoja mati niso nosili židanih rút. Ti jih pa nosiš, ljubi prijatel! si jih tudi pridelaj!

Nekaj od deržavnih dohodkov za pričjóce léto 1849.

Vsaka deržava mora dohodke imeti, če hoče svoje stroške ali izdajke poravnati in poplačati, sicer ne more izhajati. Za vsako léto se mora pa v vsaki deržavi predloga storiti: koliko ima po davkih de-